

HISTORY OF JOURNALISM/ PUBLICISM

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2019.75.11>

UDC 82-92:070.4(092)''1945/1963''Багрянний

Ivan Bahrianyi – The Editor and the Author of the Newspaper “Ukrainski Visti”/ “Ukrainian News” (1945–1963)

Serhiy Kozak

*PhD, Representative of the Ivan Bahrianyi Foundation (USA) in Ukraine
prospect P. Hryhorenko, 25-A, apt. 75, Kyiv, 02068, Ukraine*

Corresponding author's e-mail address: detr19411@gmail.com

ABSTRACT

The main objective of this study is to review the journalistic and editorial activities of Ivan Bahrianyi from the perspective of articles of the newspaper “Ukrainski Visti”/“Ukrainian News”, a unique edition published in Germany and the United States after World War II (1945-2000). One of the several methods of research was to analyze the publications of I. Bahrianyi and about I. Bahrianyi, which we found on the pages of this newspaper. In particular, in the course of this task, a new valuable fact about Ivan Bahrianyi’s collaboration with the edition for eighteen years (1945 - 1963) was obtained, the publications of this period were analyzed and the peculiarities of the newspaper’s functioning when it was headed by Ivan Bahrianyi were ascertained. It is revealed that on the pages of this edition I. Bahrianyi acted in several posts: as the author of journalistic articles and works of art, as the editor-in-chief, and as a prominent political figure of the Ukrainian diaspora (the chairman of the URDP, the head of the Ukrainian National Council).

However, in whatever role Ivan Bahrianyi appeared on the pages of the newspaper (publicist, author of art works, public figure, editor), each of them was important and each of them can be considered as a separate cultural and spiritual property, but at the same time they all make up the phenomenon, which undoubtedly deserves a separate section in the history of the press of Ukrainian political emigration in the mid and the second half of the twentieth century.

KEYWORDS: newspaper; Ivan Bahrianyi; “Ukrainski Visti”/“Ukrainian News”; article; emigration; writer; editor.

УДК 82-92:070.4(092)''1945/1963''Багрянний

Іван Багрянний – редактор і автор часопису «Українські вісті» (1945–1963)

Козак Сергій Борисович, Представник Фундації ім. Івана Багряного (США) в Україні, кандидат філологічних наук

Резюме

Мета цієї статті – розглянути журналістську і редакторську діяльність Івана Багряного крізь призму публікацій часопису «Українські вісті» – унікального видання, яке виходило в Німеччині та США після Другої світової війни (1945–2000). Основним методом дослідження став аналіз публікацій І. Багряного і про І. Багряного, які знайдено на сторінках часопису. Зокрема під час виконання цього завдання здобуто новий цінний фактаж про співпрацю Івана Багряного з друкованим виданням упродовж вісімнадцяти років (1945–1963), проаналізовано публікації цього періоду та з'ясовано особливості функціонування часопису в той час, коли його очолював Іван Багрянний. З'ясовано, що на сторінках цього видання І. Багрянний виступав у кількох іпостасях: і як *автор публіцистичних статей та художніх творів*, і як *головний редактор*, і як *визначний політичний діяч українського закордоння* (голова УРДП, очільник Української Національної Ради).

Втім, у якій би ролі Іван Багрянний не виступав на сторінках часопису (публіциста, автора художніх творів, громадського діяча, редактора), кожна з них була важливою і кожен з них можна розглядати як окремий культурно-духовний набуток, але водночас усі разом вони становлять феномен тієї своєрідної багрянїани, який, безсумнівно, заслуговує на окремий розділ в історії преси української політичної еміграції середини та другої половини ХХ ст.

Ключові слова: часопис; Іван Багрянний; «Українські вісті»; стаття; еміграція; письменник; редактор.

Козак С.Б. Иван Багрянний – редактор и автор газеты «Украинские вести» (1945–1963)

Цель этой статьи – рассмотреть журналистскую и редакторскую деятельность Ивана Багряного сквозь призму публикаций газеты «Українські вісті» («Украинские вести») – уникального издания, которое выходило в Германии и США после Второй мировой войны (1945–2000). Основным методом исследования стал анализ публикаций Ивана Багряного и о нем, которые найдены на страницах издания. Во время выполнения этой задачи получен новый ценный фактаж о сотрудничестве Ивана Багряного с печатным изданием в течение восемнадцати лет (1945–1963), проанализированы публикации этого периода и выяснены особенности функционирования газеты в то время, когда ее возглавлял Иван Багрянний. Выяснено, что на страницах этого издания И. Багрянний выступал в нескольких ипостасях: и как автор публицистических статей и художественных произведений, и как главный редактор, и как выдающийся политический деятель украинского зарубежья (председатель УРДП, глава Украинского Национального Совета).

Впрочем, в какой бы роли Иван Багрянний не выступал на страницах этого издания (публициста, автора художественных произведений, общественного деятеля, редактора), каж-

дая из них была важной и каждую из них можно рассматривать как особое культурно-духовное достояние, но одновременно все вместе они составляют феномен той своеобразной багрянианы, который, несомненно, заслуживает отдельного раздела в истории прессы украинской политической эмиграции середины и второй половины XX в.

Ключевые слова: газета; Иван Багряный; «Украинские вести»; статья; эмиграция; писатель; редактор.

1. Вступ

Існує точна дата, звідколи тема, яку окреслено в назві цієї статті, веде свій початок. Це листопад 1945 р. Саме тоді вийшло у світ перше число часопису «Українські вісті» (далі – «УВ»). І хоча Івана Багряного ще не було серед тих, хто приймав доленосне рішення щодо заснування видання, натомість він був серед тих, хто стояв біля витоків формування його світоглядного обличчя, організаційного становлення, а згодом – і розбудови. Це той особливий випадок, коли маємо підстави стверджувати, що життєпис цього письменника і громадського діяча й доля газети – не тільки тісно пов'язані між собою, а й нероздільні. Біографія Івана Багряного ніколи не буде повною, якщо в ній не йтиметься про «УВ», так само ніколи не буде повною й історія часопису, якщо у ній не буде згадано етапи співпраці з цією особистістю.

На сторінках цього видання І. Багряний виступає у кількох іпостасях: і як *автор публіцистичних статей та художніх творів*, і як *головний редактор*, і як *визначний політичний діяч українського закордоння* (голова УРДП¹², очільник Української Національної Ради). Утім, його найважливіша роль в контексті історії «УВ» виходить поза межі діянь, що пов'язані із цими трьома напрямками й засвідчують тісну співпрацю з часописом, і насамперед у тому, що, створивши УРДП, І. Багряний об'єднав навколо себе, а згодом і навколо газети, тисячі українців зі східних частин України, які перед тим, як потрапити на еміграцію, на власній долі звідали жорстоких реалій підрадянської дійсності [1, с. 1].

2. Теоретичне підґрунтя

Є низка наукових досліджень вітчизняних і закордонних науковців, які зробили свій внесок у вивчення багатоаспектної творчості І. Багряного. Важливу роль у розв'язанні питань наукової розвідки відіграли зокрема матеріали бібліографічного покажчика «Іван Багряний: український письменник і політичний діяч» [2], «Публіцистики» І. Багряного (упорядник Олексій Коновал) [3], статей Івана Дзюби [4] і Миколи Жулинського [5].

Мета статті – розглянути журналістську і редакторську діяльність Івана Багряного крізь призму публікацій часопису «Українські вісті». Для реалізації мети, було досліджено його співпрацю з друкованим виданням упродовж вісімнадцяти років (1945–1963), проаналізовано всі публікації того часу та з'ясовано особливості функціонування часопису в той період, коли його очолював Іван Багряний.

3. Методи дослідження

Основний метод дослідження – аналіз публікацій, а також історичний метод, який передбачає вивчення об'єктів у хронологічній послідовності. Таким чином, на підставі створеного автором хронологічного і систематичного покажчиків доробку письменника і громадського діяча, проаналізовано статті з часопису «УВ», архів річників яких зберігається нині в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМ). Для теоретичної оцінки значення публіцистичної спадщини І. Багряного

¹² УРДП – Українська революційно-демократична партія

використано метод узагальнення, а для аналізу здобутків Багряного-редактора та вивчення його впливу на світогляд середовища української політичної еміграції, – описовий метод. Під час опрацювання літератури та документів застосовувалися бібліографічно-описовий, проблемно-тематичний, жанрово-стилістичний методи.

4. Результати й обговорення

Вести мову про читачів і передплатників «УВ» – це мати на увазі ту політичну силу української еміграції, що об'єдналася навколо мети здобуття незалежної Української держави й націєтворчої ідеї, очільним виразником яких поза Україною був Іван Багряний і створене ним багрянівське середовище. Саме ця постать була головною дійовою особою як у справі згуртування того відламу української політичної еміграції після Другої світової війни, так і в існуванні часопису.

Ця «перша роль» Івана Багряного чітко простежується на шпальтах видання в сотнях його матеріалів і сотнях публікацій про нього. Таким чином, ми розглядаємо окреслену нами тему під кутом зору двох інформаційних масивів: перший з них – *статті, автором яких був І. Багряний*, а другий – *статті про нього*.

Усього на сторінках часопису оприявлено 237 матеріалів Івана Багряного. З них 206 – за життя письменника, а 31 – це посмертні публікації, або ж передруки його статей і творів. Підписані вони переважно «Іван Багряний» або ж псевдонімами (як-от: «М. Василенко», «П. Січинський») чи криптонімом «І. Б.». Хронологічні межі прижиттєвих матеріалів такі: перша – 14 січня 1946 р. («Щедрівка»), остання – 18–25 серпня 1963 р. («Коли постаріє Китай...»). Ці дати точно окреслюють період співпраці з газетою її найактивнішого автора Івана Багряного, що тривав від 14 січня 1946-го – до відходу письменника і громадського діяча у вічність (серпень 1963-го) [6, с. 15–527].

Якщо ж творчий доробок публіциста розподілити за роками, то він матиме такий вигляд: 1946 рік – десять публікацій, 1947 – вісім, 1948 – сім, 1949 – п'ятнадцять, 1950 – шістнадцять, 1951 – дванадцять, 1952 – одинадцять, 1953 – сім, 1954 – шістнадцять, 1955 – п'ятнадцять, 1956 – тридцять п'ять, 1957 – дванадцять, 1958 – десять, 1959 – три, 1960 – тринадцять, 1961 – шість, 1962 – сім, 1963 – три [7, с. 15–472]. Як бачимо, найбільш плідним був 1956 р., коли на шпальтах «УВ» з'явилося 35 публікацій І. Багряного. Згодом активність позначається певним спадом, який був спричинений, зокрема погіршенням самопочуття, що підтверджують ті чи ті повідомлення про перебування Івана Багряного в лікарні. Зрештою, не забуваймо про те, що він вийшов на еміграцію вже з понівеченим здоров'ям, причиною чого були роки, проведені в радянських катівнях.

Жанрова розмаїтість публікацій доволі широка: статті, репортажі, відкриті листи, вступи (доповіді), відгуки на художні твори, фейлетони тощо. Окремо – матеріали літературних жанрів (поезія, поеми, проза, уривки з романів, драматичні твори) тощо.

Оскільки йдеться про періодичне видання, що, вважай, стало обличчям української політичної еміграції, яка вийшла зі східних (підрадянських) теренів України, то, зрозуміла річ, що більша частина публіцистичного доробку найвідомішого автора – це політичні статті. Вони насамперед стосуються нагальних для закордонних українців тем, зокрема ролі й завдань політичної еміграції на шляху до здобуття незалежності України, форм та методів змагань за цю мету в колах еміграції, об'єднання українців навколо УНРади як авторитетного органу, поборювання московського імперського духу тощо. Цим та іншим темам української проблематики присвячено от хоча б такі публікації Івана Багряного в «УВ»: «Між “трупом” і “привидом”» (1946, Ч. 39, 11 жовтня), «Комунізм, фашизм і революційна демократія» (1947, Ч. 13, 30 березня), «Чуєш, світе?!» (1947, Ч. 20, 25 травня), «Ми і Росія» (1947, Ч. 72, 11 жовтня), «Гістери́ка російського фашизму» (Більшовизм як червоний російський фашизм) (1948, Ч. 47, 9 червня). У статті «Чад імперії» (1948, ЧЧ.

36–37, 2 травня) публіцист відповідає російській імперській еміграції, а у «Позові мільйонів» (1949, Ч. 49, 19 червня) – таврує не лише російську, а й гітлерівську політику, спрямовану на «цілковите винищення українського народу», «мільйони замордованих, розстріляних і повішених, і загнаних у тяжке рабство в ролі “остарбайтерів” українських селян, робітників, інтелігентів, їхніх дітей і їхніх матерів та батьків» [8, с. 1].

Як зазначає І. Дзюба, публіцистика для Івана Багряного «була органічною сферою виявлення політичної, інтелектуальної і творчої енергії...». Це особливо відчутно як у кількісному, так і в змістовому масиві його статей на шпальтах часопису. Ба більше: те, що публіцист висував понад шістдесят років тому як гіпотезу, сьогодні постало перед Українською державою як першочергова потреба, а саме: «щоб об'єднати всі соціальні й національні елементи українського народу в єдину націю, щоб щільно поєднати місто з селом, мусимо написати на своєму щиті великий девіз не расового, а територіального патріотизму» [9, с. 9].

Саме на сторінках «УВ», насамперед у статтях « $2 \times 2 = 4$ » [10, с. 1] і «Дніпро впадає в Чорне море», Іван Багряний розкриває зміст дуже важливого й вкрай актуального досі твердження про те, що «проблема боротьби за свободу й незалежність українського народу – це проблема, яку не розв'яже ніяка еміграція. Це проблема великих мільйонів, і вона стоїть на історичному порядку денному – і стоїть не “тут”, а “там” – і лише ті мільйони можуть розв'язати, або вона взагалі ніколи не буде розв'язана». Завдання ж еміграції, за словами публіциста, полягає в тому, щоб «зуміти поставити себе тим мільйонам на послуги, йти з ними в парі, офірувати себе справі їхньої свободи й незалежності і в ім'я цього бути їхніми прапорносцями...» [11, с. 1–2].

У першій шерензі таких прапорносців ідеї незалежної Української держави в колах еміграції був сам Іван Багряний. Підтвердженням цього є його слово на шпальтах «УВ». Йдеться тут не лише про статті яскраво окресленої політичної публіцистики, а й про публікації на літературну тематику. Це матеріали різних літературних жанрів: поезії («Щедрівка» та ін.), окремо – поеми («Мечоносці» та ін.), проза (уривки з роману «Люба», розділи з роману «Сад Гетсиманський» та ін.), літературознавчі статті («До питань про дитячу літературу» та ін.), драматичні твори («Собачий бенкет», «Морітурі», «Сашко і “Бравий солдат Швейк”» (уривок з комедії «Генерал») та ін.). Варто зауважити, що тему драматичної спадщини письменника на сторінках часопису доповнюють і публікації про численні театральні постановки за його творами в різних країнах світу (Австралія, Канада, США).

Частину творчого доробку І. Багряного становить літературна публіцистика. Зокрема, «Відкритий лист до В. Блавацького» (1946, Ч. 46, 6 грудня), «Хіба це не жах?» (1949, Ч. 41, 22 травня), «Про орієнтацію: витяг із статті “Думки про літературу”» (1955, Ч. 66, 4 серпня), «Пошесть уніфікації» (1956, Ч. 45, 14 червня), «Кривавий ієрогліф» (1956, Ч. 49, 1 липня), «Чий Шевченко?» (1958, Ч. 18, 9 березня), «Маніфестація мерзости» (1958, Ч. 82, 6 листопада), «Спілка “рідної” глупоти й московської злоби в єдиному фронті проти Хвильового й хвильовизму» (1960, Ч. 10, 6 березня; статтю надруковано під псевдонімом «П. Січинський»), «“Чудова” і “злочинна” людська приязнь (Поправка до спогадів Івана Ле про Юрія Яновського)» (1960, Ч. 11, 13 березня), «Хвилювання в “сторозтерзаному Києві”» (1961, Ч. 17, 23 квітня), де автор розглядає різні аспекти літературного процесу. Втім, варто зазначити, що навіть ці публікації на літературну тематику також витримані у притаманному творчості Багряного публіцистичному стилі, коли суто літературний факт чи матеріал стає основою для політичної статті [12, с. 51–134].

Цікаві деталі про письменника ми отримуємо і з оголошень про передплату та продаж його книжок, з його відповідей на листи читачів щодо підготовки, видавання або поширення того чи того твору відомого автора (на прикладі розповсюдження творів Багряного ми довідуємося й про типовий для всієї еміграції шлях поширення книжок у колах закор-

донних українців, а ще можемо уявити географію їх розсилки). Таким чином, передплатники «УВ» ставали не лише першими читачами його творів одразу ж після виходу у світ, а й свідками процесу підготовки їх до видання, дізнавалися цікаві подробиці (причому з перших вуст), які стосувалися історії написання творів, секретів творчої лабораторії видатного письменника.

Ось кілька прикладів. У надрукованій у двох номерах поспіль (1956, Ч. 1 та ЧЧ. 2–3) статті «Народження книги» І. Багрянний розповідає історію створення (у листопаді 1943 р.) у містечку Моршин на Львівщині роману «Тигролови», а у «Зверненні до читачів» (1950, Ч. 1–2) і «Листі письменника до читача» (1954, Ч. 86–87) висловлює міркування у зв'язку з виданням «Саду Гетсиманського». Публікація розділів «Данко Шигимага» з роману «Буйний вітер» (1954, ЧЧ. 86–87; 96; 97), приміром, дає можливість дослідникові порівняти перші газетні варіанти твору з тими, що згодом увійшли до книжки. А розділи з книги «Маруся Богуславка» (1952, Ч. 77) і лист автора «До передплатників книги “Маруся Богуславка”» (1956, Ч. 19) розповідають про працю письменника над цим твором. Така інформація, що вказує і на хронологічні межі праці над тим чи тим твором, і на умови, в яких вони були створені тощо, становить неабияку цінність для дослідників творчої спадщини одного з найвідоміших українських авторів, що перебували на чужині.

Не випадково, що саме художні твори Івана Багряного, які на той час уже вийшли багатотисячними накладами в різних країнах англійською, французькою, німецькою, голландською мовами, 1963 року було висунуто на Нобелівську премію. І хоча справа до отримання премії тоді не дійшла (згідно із положенням цієї нагороди, посмертно авторів не нагороджують), проте цей факт набув доволі широкого розголосу серед українців світу і, що важливо, наснажив їх духовно. Відомості про цю подію, яка увійшла до анналів нашої історико-культурної спадщини, також збережено на сторінках часопису.

Ініціатором подання до Нобелівського комітету стало Об'єднання демократичної української молоді (ОДУМ), члени якого підтримували найтісніші взаємини з письменником. Власне, «І. Багрянний і ОДУМ» – це ще одна тема на шпальтах часопису, підтвердженням якої є низка публікацій. Зокрема в «УВ» надруковано тексти «Маршу української молоді» [13, с. 3] та «Гімну одумівського руху» [14, с. 3], автором яких був Іван Багрянний. А у «Привітанні XII з'їздові ОДУМу» він писав, що «ОДУМ і Юний ОДУМ досить успішно протистоять прикрому процесові денационалізації в чужому морі й тримаються в національному українському річищі». Це мало неабияке значення, якщо взяти до уваги складні тогочасні умови «змагання за національне самозбереження в безмежній чужій культурній, соціальній і економічній стихії» [15, с. 1]. Важливо й те, що, за словами Багряного, таке молодіжне об'єднання було «джерелом оптимізму» для старшого покоління української політичної еміграції, для утривавлення української справи.

Окреме місце у творчості письменника на сторінках часопису посідають матеріали на тему еміграційної преси. Це статті, замітки, відгуки, виступи, які стосуються багатоаспектної проблематики газет і журналів післявоєнної доби, від середини 1940-х – до початку 1960-х років, тобто охоплюють, вважай, увесь період перебування І. Багряного на чужині. Зокрема він присвячує свої публікації діяльності Союзу українських журналістів, типовим питанням існування еміграційної періодики, ролі преси у формуванні національної свідомості читачів в умовах чужини, свободі «слова, совісти і преси за залізною заслоною», відгукується на матеріали інших видань (еміграційні «Національна трибуна», «Сучасна Україна», радянські «Известия»), стає на захист «УВ», коли, приміром, керівництво ЦПУЕ¹³ намагалося «або закрити часопис, або зробити його своїм рупором» (1948, Ч. 16,

¹³ ЦПУЕ – Центральне Представництво Української Еміграції

21 лютого), порушує низку інших важливих проблем, які були актуальними для української закордонної преси після Другої світової війни.

На особливу увагу заслуговує цикл статей І. Багряного безпосередньо про часопис «УВ». Йдеться насамперед про такі його матеріали: «На варті» (1947, Ч. 42, 20 липня), «Великий іспит» (1950, Ч. 39, 14 травня), «Проба вартостей (3 нагоди 500-го числа “УВ”» (1951, Ч. 35, 29 квітня), «Наша преса» (1955, Ч. 22, 6 березня), «Зброя першої лінії» (1956, Ч. 14, 23 лютого) тощо.

Варто зауважити, що ці та інші статті І. Багряного на тему преси були «покликані до життя» не лише авторською активністю письменника й публіциста, не лише «знанням матеріалу», а й обов'язками головного редактора часопису. Мало того: він був єдиним в історії видання очільником редакційного колективу, який виконував ці обов'язки двічі. Спочатку – у 1946–1947 рр., а потім – у 1956–1962 рр. Як головний редактор Іван Багряний підписав до друку майже шістьсот чисел газети. У цей же час, окрім уже згаданих жанрів його матеріалів (на літературні та громадсько-політичні теми), він опублікував низку так званих «передовиць», які вимагали «голосу» саме головного редактора видання, що було одним з найпомітніших у середовищі української політичної еміграції.

Утім, перебування І. Багряного на посаді головного редактора сприяло не тільки розширенню тематично-жанрової палітри часопису, а й мало відчутний вплив у справі зміцнення його матеріальної бази. Адже саме на заклик письменника (спочатку в таборах для переміщених осіб у Німеччині, а потім і в інших країнах світу, до яких реемігрували представники багрянівського середовища) було створено представництва «УВ» (часто вони співдіяли з крайовими осередками УРДП), налагоджено сітку кольпортерів, які не лише приймали передплату «на місцях», а й, відгукуючись на численні звернення, що публікувалися на сторінках видання, систематично влаштовували акції збирання пожертв, які в підсумку й уможливили його тривале існування.

Певне, є всі підстави говорити про те, що саме харизма Багряного і його організаційні зусилля заклали міцний фундамент такого довготривалого існування «УВ». На наш погляд, щонайменше чотири фактори пояснюють, чому саме авторитет письменника на посаді головного редактора сприяв згуртуванню навколо газети багатотисячної читацької аудиторії, а також акумулюванню матеріальної допомоги на її розбудову. Перший фактор – журналістський досвід І. Багряного ще з України (співпраця з відомими літературними часописами у 1920-х, редагування періодичного видання в Охтирці під час Другої світової війни). Другий – літературний талант письменника, який уже на той час був підтверджений перемогою його «Тигроловів» («Звіроловів») на літературному конкурсі у Львові 1944 р. та перекладами його творів англійською, німецькою, французькою, голландською мовами. Третій – визнання громадою його публіцистичного хисту і громадянського чину, адже Багряний був автором не лише сотень публікацій на актуальні теми сучасного і майбутнього України, а й славнозвісної статті «Чому я не хочу вертатись до СРСР?» (1945), яка, по суті, захистила від репатріації тисячі українців, що перебували в еміграції. Четвертий фактор – це, власне, факти біографії письменника, які засвідчували, що його минуле – неодноразове перебування у радянських в'язницях, а також на засланні – є підтвердженням тривалої боротьби за українську справу. Усе це викликало безмежну довіру до І. Багряного у багатотисячному еміграційному середовищі, яке гуртувалося навколо цієї постаті, а відтак і навколо часопису.

До слова, якщо вже мова зайшла про факти біографії публіциста, то варто зауважити, що одним із найважливіших джерел до вивчення його життєпису також є сторінки «УВ». Адже тут надруковано біографію Івана Багряного [16, с. 1–2], численні спогади його сучасників, мемуари самого автора. Так само тут зафіксовано хроніку виступів письменника перед українськими громадами багатьох країн, зазначено міста і країни його перебування, адреси театральних сцен низки країн, де поставлено його драматичні твори. Всі ці

матеріали стали основою для створення дослідниками не тільки життєпису Івана Багряного, зокрема встановлення істини щодо суперечливих моментів, а й художньо-документальних досліджень [17] про одного з найвизначніших письменників українсько-закордоння, а також бібліографічного покажчика його творчості.

Третій тематичний напрям присутності Івана Багряного на шпальтах «УВ» – активна роль як *громадського і політичного діяча* української еміграції. Адже зі сторінок часопису він постає не лише автором і головним редактором, а й головою УРДП, очільником УНРади¹⁴. Це підтверджують, зокрема, численні доповіді, виступи, звернення, заяви за його підписом «від ЦК УРДП» [18, с. 1], «Президії УНРади» тощо [19, с. 1]. Вагомою була підтримка політичним діячем І. Багряним таких організацій, як ОДУМ, СУЖЕРО¹⁵, ДОБРУС¹⁶, які разом із УРДП та УНРадою представляли рух, що був украй важливим в справі утвердження голосу України на чужині та й загалом у змаганні за незалежність України. Особливо показовою є доповідь публіциста, виголошена в Манчестері (Великобританія) й опублікована у кількох числах газети під назвою «Боротьба проти московського імперіалізму й Українська Національна Рада» [20, с. 2–3].

5. Висновки

У якій би ролі Іван Багряний не виступав на сторінках часопису (публіциста, автора художніх творів, громадського діяча, редактора), кожна з них була важливою і кожна з них можна розглядати як окремий культурно-духовний набуток, але водночас усі разом вони становлять феномен (своєрідну багряніану), який, безсумнівно, заслуговує на окремий розділ в історії української політичної еміграції середини та другої половини ХХ ст.

Якщо перший інформаційний масив матеріалів теми «Іван Багряний і “УВ”» – це численні публікації самого письменника, то другий – це публікації про нього. Хронологічні межі матеріалів про І. Багряного такі: перший допис – «Поезія боротьби» (Про авторський вечір І. Багряного) датовано 31 грудня 1945 р., а останній – «Прощання з газетою Івана Багряного (Слово відомого українського поета А. Кацнельсона)» опубліковано 28 травня 2000 р, тобто в останньому номері газети.

Між цими датами (1945–2000) – п'ятдесят п'ять років і сотні матеріалів різних жанрів про життя, творчість і громадсько-політичну діяльність Івана Багряного. Серед них – повідомлення про вихід у світ його творів («Людина біжить над прірвою», «Тигролови», «Казка про лелек та Павлика-мандрівника», «Огненне коло»), рецензії на його книжки, аналітичні статті (зокрема «Сила слова І. Багряного», «Тема і проблема творів І. Багряного», «Праця І. Багряного “Чому я не хочу вертатись до СССР?” як гідна відповідь комітетові “За возвращение на родину”»), звіти про його літературні вечори (Новий Ульм, Лондон, Чикаго), подорожі країнами світу і виступи перед українськими громадами (Англія, Бельгія, Канада, США тощо), переклади творів письменника іншими мовами («З приводу видання англійською мовою “Тигроловів”, іспанською – “Чому я не хочу вертатись до СССР?”» тощо), відгуки німецької, французької, американської преси про його романи, інтерв'ю з письменником (зокрема італійському радіо 13 березня 1952 р. або ж безпосередньо кореспондентові «УВ» 29 жовтня 1953 р.), участь у подіях Мистецького українського руху, одним із засновників якого він був, та багато інших. Окреме місце посіли матеріали до біографії письменника і громадського діяча, з ушанування його пам'яті в різних країнах світу, а також з історії створення та діяльності Фондації ім. І. Багряного.

¹⁴ УНРада – Українська Національна Рада

¹⁵ СУЖЕРО – Союз українців – жертв російського комуністичного терору.

¹⁶ ДОБРУС – Демократичне об'єднання бувших репресованих українців з-під Советів

У тому, що газета «УВ» стала одним із найпомітніших періодичних видань української еміграції, а також проіснувала найтриваліший час серед усіх часописів, які було засновано після Другої світової війни, величезна заслуга Івана Багряного, чий приклад – лідера духу і чину – надихав тисячі закордонних українців на відданість українській справі, посвяту в ім'я України.

References

1. Bender, V. (1955), "To the next creative year!", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 1-2, p. 1.
2. Kozak, S. (Ed.) (2016), *Bahrianyi Ivan: Ukrainian Writer and Political Figure: Bibliographic Index of Contents*, Ukrainka Vydavnycha spilka im. I. Bahrianyi, Kyiv, 263 p.
3. Konoval, O., Dziuba, I. & Kostiuk, H. (Eds.) (1996), *Bahrianyi Ivan. Publicistic Works*, Smoloskyp, Kyiv, 856 p.
4. Dziuba, I. (1992), "Ivan Bahrianyi's publicistic works", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 30, p. 1–3.
5. Zhulynskiy, M. (1991), "Ivan Bahrianyi", *Slovo i Chas [Word and Time]*, no. 10, pp.7–13.
6. Kozak, S. (2010), *Ukrainian News in Europe and America (1945–2000): Bibliographic Index of Contents of the Newspaper "Ukrainski Visti"/"Ukrainian News": in 2 Volumes*, vol. 1, Literaturna Ukraina; Yaroslaviv Val, Kyiv, 592 p.
7. Kozak, S. (2017), *Rarities of the Ukrainian Diaspora: in 4 Volumes*, vol. 1, Yaroslaviv Val, Kyiv, 590 p.
8. Bahrianyi, I. (1949), "The claim of millions", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 49, pp. 2–3.
9. Dziuba, I. (2006), "Civic power and political insight", *Pamiat Stolit [Memory of Ages]*, vol. 2, pp. 210-215.
10. Bahrianyi, I. (1949), "2x2 = 4", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 36, pp. 1–3.
11. Bahrianyi, I. (1949), "Dnipro flows into the Black Sea", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 90, pp. 2 – 4.
12. Kozak, S. (2015), *The Ukrainian Diaspora: A Literary Context*, Ukrainka Vydavnycha spilka im. I. Bahrianyi, Kyiv, 299 p.
13. *Ukrainski Visti [Ukrainian News]* (1962), "The words by I. Bahrianyi, the music by M. Fomenko. The March of ODUM", no. 44, p. 3.
14. *Ukrainski Visti [Ukrainian News]* (1963), "The words by I. Bahrianyi, the music by H. Kytastyi. The Hymn of ODUM's Movement", no. 38-39. p. 2.
15. Bahrianyi, I. (1962), "Greetings to the 12th ODUM Congress", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 34-35, p. 1.
16. *Ukrainski Visti [Ukrainian News]* (1963), "Short biography of I. Bahrianyi", no. 33, p. 3.
17. Shuhai, O. (1996), *Ivan Bahrianyi, or Through the Thorns of the Gethsemane Garden*, Rada, Kyiv, 479 p.
18. Bahrianyi, I. (1956), "Happy New Year! (From the URDP Central Committee)", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 1, p. 1.
19. Bahrianyi, I. (1952), "Greetings from the Presidium of the Ukrainian National Council", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 33–34, p. 1.
20. Bahrianyi, I. (1954), "The struggle against Moscow imperialism and the Ukrainian National Council", *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 6, pp. 2–3.

Submitted on 04.10.2019

Список літератури

1. Бендер Віталій. В наступний творчий рік! // Українські вісті. 1955. № 1–2. Новий рік. С. 1.
2. Багряний Іван: український письменник і політичний діяч: бібліографічний покажчик / упор. С. Козака. Київ: Українська видавнича спілка ім. І. Багряного, 2016. 263 с.
3. Багряний Іван. Публіцистика / упор. О. Коновала; перед. І. Дзюби; післям. Г. Костюка. Київ: Смолоскип, 1996. 856 с.
4. Дзюба Іван. Публіцистика Івана Багряного // Українські вісті. 1992. № 30. С. 1–3.
5. Жулинський М. Іван Багряний // Слово і час. 1991. № 10. С. 7–13.
6. Козак Сергій. Українські вісті в Європі й Америці (1945–2000): бібліографічний покажчик змісту газети «Українські вісті»: у 2-х т. Київ: Літературна Україна; Ярославів Вал, 2010, Т. 1. 592 с.
7. Козак Сергій. Раритети української діаспори: у 4-х т. Київ: Ярославів Вал, 2017, Т. 1. 590 с.
8. Багряний Іван. *Позов мільйонів* // Українські вісті. 1949. № 49. С. 2–3.
9. Дзюба Іван. Громадянська снага і політична прозорливість // Пам'ять століть. 2006. № 2. С. 210–215.
10. Багряний Іван. $2 \times 2 = 4$ // Українські вісті. 1949. № 36. С. 1–3.
11. Багряний Іван. Дніпро впадає в Чорне море // Українські вісті. 1949. № 90. С. 2–4.
12. Козак Сергій. Українська діаспора: літературний контекст. Київ: Українська видавнича спілка ім. І. Багряного, 2015. 299 с.
13. Слова І. Багряного, музика М. Фоменка. Марш ОДУМу // Українські вісті. 1962. № 44. С. 3.
14. Слова І. Багряного, музика Г. Китастого. Гімн одумівського руху // Українські вісті. 1963. № 38–39. С. 2.
15. Багряний Іван. Привітання 12-му з'їздові ОДУМу // Українські вісті. 1962. № 34–35. С. 1.
16. Коротка біографія І. Багряного // Українські вісті. 1963. № 33. С. 3.
17. Шугай О. Іван Багряний, або Через терни Гетсиманського саду. Київ: Рада, 1996. 479 с.
18. Багряний Іван. З Новим Роком, з новим щастям! (Від ЦК УРДП) // Українські вісті. 1956. № 1. С. 1.
19. Багряний Іван. Привітання від президії УНРади // Українські вісті. – 1952. №№ 33–34. С. 1.
20. Багряний Іван. Боротьба проти московського імперіялізму й Українська Національна Рада // Українські вісті. 1954. № 6. С. 2–3.

Надійшла до редколегії 04.10.2019